

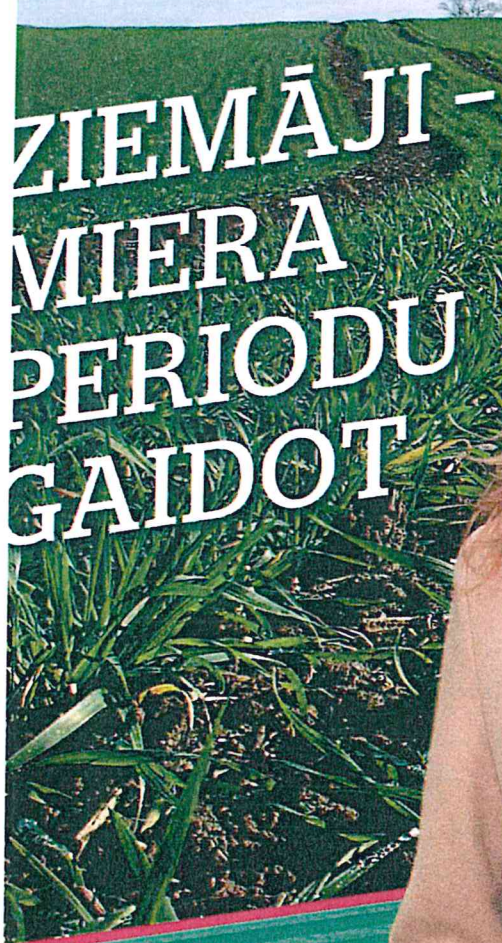
LATVIJAS LIELĀKIE
MĀJPUTNU
AUDZĒTĀJI

ŽURNĀLS KATRAM ZEMNIEKAM UN LAUKU UZNĒMĒJAM

agro

Nr. 11 (339) | NOVEMBRIS 2025

tops

ZIEMĀJI -
MIERA
PERIODU
GAIDOT

- M. Cimermanis: Vispirms jābūt stratēģijai, pēc tam seko atbalsts
- Lielāko miežu audzētāju TOP 50
- Kas ir mikoriza?
- Hipokalciēmija govīm – joprojām aktuāla
- Kāpēc jāaglabā Latvijas brūnā un Latvijas tumšgalve?

ANETA RULLE: ▶
MEŽS NAV JĀPĀRDOD!
TAM IR ILGTERMIŅA
VĒRTĪBA!

LATVIJAS
MEDIJI

ISSN 14075164 6,49 €
9 771407 516005 11

2015. GADĀ DIBINĀTO MEŽSAIMNIECĪBAS PAKALPOJUMU KOOPERATĪVO SABIEDRĪBU (MPKS) "MŪSU MEŽS" KOPŠ ŠĀGADA SEPTEMBRA VADA EKONOMISTE AR VAIRĀKU GADU PIEREDZI LAUKSAIMNIECĪBAS UN MEŽSAIMNIECĪBAS NOZARĒ ANETA RULLE. VIŅA IR ARĪ VIENA NO GAĻAS LIELLOPU AUDZĒTĀJU KOOPERATĪVA "LATVIJAS LIELLOPS" DIBINĀTĀJĀM UN PATLABAN DARBOJAS MĀJRAŽOTĀJU KOOPERATĪVA "PROVINCES PRODUKTI" VALDĒ. A. RULLES VADĪBĀ MPKS "MŪSU MEŽS" NESEN UZVARĒJA ZEMKOPĪBAS MINISTRIJAS RĪKOTĀJĀ IEPIRKUMĀ "INDIVIDUĀLU (VIENREIZĒJU) KONSULTĀCIJU PAKALPOJUMU NODROŠINĀŠANA LATVIJAS KOPEJĀS LAUKSAIMNIECĪBAS POLITIKAS STRATĒĢISKĀ PLĀNA INTERVENČES IETVAROS", KAS NODROŠINĀS INDIVIDUĀLAS KONSULTĀCIJAS MEŽA ĪPAŠNIEKIEM, KĀ ARĪ ĪSTENO CITUS APMĀCĪBU PROJEKTUS. **ANETA RULLE** INTERVIJĀ "AGRO TOPAM" STĀSTA PAR SAVU MOTIVĀCIJU VADĪT MEŽA ĪPAŠNIEKU KOOPERATĪVU UN VĒRTĒ NORISES MEŽA NOZARĒ.

Kopt, lolot un nopelnīt, nevis pārdot

ULDIS GRAUDIŅŠ

Kāpēc uzņēmāties vadīt meža īpašnieku kooperatīvu?

Kooperatīvs, manuprāt, ir vislabākais meža apsaimniekošanas modelis. Latvijā, arī Austrijā, Francijā un citās Eiropas valstīs esmu redzējusi, ka pamatdarbā nodarbinātam cilvēkam pašam nav gana laika un zināšanu, lai apsaimniekotu savu mežu. Nav iespējams! Turklāt vēl, ja meža saimniekam nav mežsaimnieka izglītības. Vienīgais legālais un drošais veids ilgtermiņā ir kooperatīvs. Arī lauksaimniecībā redzam, ka sadarbība ir ekonomiski visizdevīgākais saimniekošanas veids. Un lauksaimniecības kooperatīvi efektīvi darbojas un saimnieko.

Uzskatu, ka, apvienojot privātos meža īpašniekus kooperatīvos, varam nodrošināt lielāku iespējamību, ka meža īpašumi paliks īpašumā pašiem latviešiem. Manuprāt, ir svarīgi saglabāt mežus īpašumā Latvijas pilsoņiem, kas ilgtermiņā dos pieņemumu kopējai valsts ekonomikai. Kā arī var nodrošināt to, ka tiek saglabāta Latvijas raksturīgā ainava. Mēs nezinām, kas notiks, ja mežus nopirks Skandināvijas vai citu valstu pircēji. Ko viņi darīs ar pirkumu? Mežs valsts tautsaimniecībai dod ļoti lielu pieņemumu.

Patlaban arī gatavo jaunās meža nozares pamatnostādnes laika posmam līdz 2050. gadam. Kooperatīvs "Mūsu mežs" ar ieteikumiem aktīvi piedalās to gatavošanā. Mēs ļoti cenšamies pārliecināt kolēģus, ekspertus, ka pamatnostādnes ir jāiekļauj kooperatīvs kā privāto mežu apsaimniekotājs. Agrāk pamatnostādnes tas bija iekļauts, tad izņēma, un patlaban darbojamies, lai

atkal iekļautu. Ir jābūt pamatojumam, kāpēc kooperatīvam ir jābūt.

Kooperatīva izpilddirektors amatu uzņēmos tāpēc, ka vēlos kooperatīvam palīdzēt sasniegt vairākus svarīgus mērķus. Viens no tiem ir zināšanu nodošana meža īpašniekiem. Esmu šajā virzienā uzkrājusi pieredzi. Vislabāk, vispareizāk būtu šīs zināšanas *ieplūdināt* mūsu izglītības sistēmā. Bērniem pamatskolā būtu jāapgūst ilgtspējīga domāšana, tostarp arī par meža apsaimniekošanu. Patlaban notiek meža īpašnieku paaudžu nomaiņa, mežus mantojumā saņem nākamā paaudze. Daudzi jaunie saimnieki dzīvo arī citās valstīs. Nereti viņiem nav intereses par šo nekustamo īpašumu. Tomēr, ja ir sentiments par kaut kā saglabāšanu Latvijā, tad kooperatīvs kā meža apsaimniekotājs ir vislabākā izvēle.

Mēs vispirms sagatavojam un saskaņojam ar meža īpašnieku apsaimniekošanas plānu. Eksperts aizbrauc uz viņa mežu, visu izvērtē, sagatavo apsaimniekošanas plānu uz pieciem vai desmit gadiem, saskaņojam to ar īpašnieku. Un darām to, par ko esam vienojušies ar meža īpašnieku. Tas ir drošs meža apsaimniekošanas veids, jo kooperatīvs ir valstiski atzīts, tas ir pierādījies, ka darbojas legāli. Kooperatīvam ir zināšanas un eksperti, un meža īpašniekam tas nozīmē drošu apsaimniekošanas modeli.

Teicāt, ka zināšanu nodošanu meža īpašniekiem uzskatāt par vienu no svarīgākajiem savas darbības mērķiem. Kādas zināšanas meža īpašniekiem ir vajadzīgas?

Patlaban Latvijā ir vairāk nekā 116 tūkstoši privāto meža īpašnieku, kas

apsaimnieko 1,61 miljonu hektāru meža. Tā ir aptuveni puse no kopējās meža platības, otra puse pieder valstij. Ļoti daudzi, aptuveni puse, no meža īpašniekiem ir mazie saimnieki, viņiem pieder līdz pieciem hektāriem liela meža platība. Šie mazie privātie meža īpašnieki ir galvenokārt algotā darba darītāji, tostarp skolotāji, valsts pārvaldē strādājošie un citi darba ņēmēji. Mežsaimnieka izglītību ir ieguvuši ļoti maz saimnieku, viņiem ir maz vai nepilnīgas zināšanas par meža zemes apsaimniekošanu. Nav skaidrs, ko ar mežu darīt, jo mūsu izglītības sistēmā zināšanas par mežu māca ļoti maz. Ja ģimene nav saistīta ar mežsaimniecību, tad, visticamāk, prevalē citas intereses. Mainās likumi un noteikumi, dažādi ES nosacījumi, tas ir dinamisks process, zināšanas ir jāapgūst bez pārtraukuma.

Arī meža īpašumu tirgū ik gadu notiek tūkstošos mērāmi darījumi. Daudz. Ir tik daudz dažādu uzņēmumu, kas sola vislabāko cenu, vislabāko apsaimniekošanu. Dažādi krāpšanas gadījumi ļoti izplatīti bija deviņdesmitajos gados, patlaban to ir būtiski mazāk, tomēr aizvien notiek. Kooperatīva rīkotās mācības ir labs veids, kā izglītēt meža īpašniekus, lai viņi neiekrīt krāpšanas slazdā. Nereti mazā meža īpašnieka domāšana ir aptuveni šāda: vajag naudu, ir mežs – es kādam to pārdošu! Pirmajam pircējam arī pārdo, tomēr neiedomājas, ka mežu var apsaimniekot un kā vērtību atstāt bērniem vai mazbērniem, nevis pārdot.

Latvijā ļoti daudz mežus pērk pircēji no citām valstīm, tostarp Skandināvijas valstu pircēji. Mans mērķis ir sniegt meža īpašniekiem zināšanas, kas rosina atstāt

mežu savā īpašumā un gūt no tā naudas ienākumus ilgtermiņā, nevis saņemt vienreizēju samaksu. Tā ir valstiski svarīga lieta, valstiski svarīgs izaicinājums! Ja turpināsim tikpat daudz savus mežus pārdot citvalstu pircējiem, latviešiem nākotnē zeme var nepiederēt. Arī nauda nonāks citu valstu, nevis Latvijas tautsaimniecībā. Daudzi var jautāt: ja pieder vien piecus hektārus plašs mežs, ko ar to var darīt? Esmu pārliecināta, ka var iegūt zināšanas un kooperēties, sadarboties. Un saprast, ka tas ir droši.

Nereti meža īpašnieks dzīvo Rīgā un viņam piederošais mežs atrodas diezgan lielā attālumā. Pieņemsim, Jēkabpils pusē. Īpašnieks nemaz īsti nezina, kādu labumu viņš var gūt no sava meža. Kāds viņam kaut ko piedāvā, ar pārliecību izstāsta, un viņš piekrīt tāpēc, ka nav zināšanu. Un naudu vajag! It kā viegli un ātri saņemama nauda no meža pārdošanas. Taču mežu nedrīkst uzskatīt vien par ekonomisku kategoriju. Ir jāvērtē tā ilgtspēja, meža sniegtie ekosistēmas pakalpojumi. Visā pasaulē aizvien vairāk darbojas ar oglekļa un bioloģiskās daudzveidības kredītiem. Meža zeme Latvijā aizņem vairāk nekā pusi no mūsu valsts teritorijas. Mežs ir

ļoti svarīga mūsu valsts tautsaimniecības daļa, tas ir tās balsts, tāpēc pareizi apsaimniekojams. Ja mēs meža zemi pārdošim citvalstu kompānijām, tad arī ekosistēmas pakalpojumus *pieslēgs* jauno īpašnieku valstu sistēmām. Ja meža zeme paliek latviešiem, varēsim un varam apvienoties kooperatīvos un, iespējams, piedāvāt šos ekosistēmas pakalpojumus. Redzēsim, kā nākotnē attīstīsies tirgus. Ilgtermiņa mērķis ir darīt visu iespējamo, lai atstātu latviešiem vēl palikušās meža zemes un iemācīt saimniekus tās pareizi apsaimniekot. Izglītošana, mācības ir viens no līdzekļiem šā mērķa sasniegšanai.

Kā patlaban sokas jūsu vadītajam kooperatīvam "Mūsu mežs"?

Meža nozarē kooperācija patlaban nav ļoti attīstījusies. Darbojas vien divi atzīti kooperatīvi – LPKS "Mūsu mežs", ko pārstāvu es, un LPKS "Mežsaimnieks", kas apvieno vairāk nekā 1000 biedru. Mēs esam aptuveni 100 biedri. Tātad no kopējā privāto meža īpašnieku daudzuma kooperatīvos ir apvienojies aptuveni viens procents īpašnieku. Mēs kooperatīvā neesam aktīvi strādājuši ar biedru piesaisti. Tas uzreiz būtiski palielina kooperatīva izmaksas.

Patlaban "Mūsu meža" biedri ir privātie meža īpašnieki ar ļoti atšķirīgu meža platību. Ir meža īpašnieki ar pieciem hektāriem, ir arī biedri, tostarp lielie lauksaimnieki, kuri apsaimnieko 300, 400 hektārus meža. Tie, kuri jau darbojas kādā lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā, saprot kooperatīva būtību. Viņi ir vieni no pirmajiem, kas stājas arī meža kooperatīvos. Viņi ir sapratuši kooperatīva jēgu, ilgtspēju un vērtību.

Mēs patlaban pēc divus gadus ilgā mazāk aktīvā perioda, kura jēga bija *neieklūt* zaudējumos, sākam rosīgi darboties un restartēt kooperatīvu. Kādu laiku nevarējām atrast efektīvu veidu, kā darboties, lai tas būtu izdevīgi visiem un biedrs spētu saņemt labāko. Ja kooperatīvam nav pašam savas tehnikas, savas ražotnes, pārstrādes, tad tam ir nenormāli grūti konkurēt un piedāvāt kooperatīva biedram labāku kokmateriālu cenu nekā uzņēmumi, kuriem pieder ražotnes, tehnikas parks un citi pamatlīdzekļi. Kooperatīvs pērk izstrādes un citus pakalpojumus kā ārpalpojumu. Tāpēc ir izaicinoši piedāvāt biedram labāko cenu par kokmateriālu. Tas nozīmē, ka būtu jādarbojas tā, lai kooperatīviem nākotnē piederētu tehnika, materiālie aktīvi.

Arī administrācijas uzturēšana maksā naudu, un, ja kooperatīvs nepelna, tad ļoti ātri var ieslidēt zaudējumos. Es tikai kopš septembra vadu kooperatīvu. Kopā ar kooperatīva valdi aktīvi strādājam pie kooperatīva attīstības mērķiem. Aizvien dažiem biedriem sniedzam pilna mežsaimnieciskā cikla pakalpojumu. Vēlāmies saprast, kā šos pakalpojumus restartēt tā, lai būtu izdevīgi biedram, lai viņš saņemtu vislabāko cenu, iegūtu vislabāko rezultātu un lai viņam būtu ekonomiski izdevīgi izmantot kooperatīva pakalpojumus. Kooperatīva pakalpojumu izmantošana ir legāla, tā nav beznodokļu zona, nav skaidras naudas darījumu vai kas cits. Kooperatīvs nedarbojas pelēkajā zonā, tas būtu valstiski jāsaprot. Ja valsts atradis un izveidos mehānismu kooperatīvu stimulēšanai, iespējams, būs izskausta kāda ēnu ekonomikas daļa. Tādējādi meža atjaunošanas un citi pakalpojumi mežā kaut kādā mērā kļūst dārgāki un vienlaikus valstij ienes lielākus nodokļu maksājumus. Valstij būtu jālemj, vai šo darbības veidu vajag stimulēt. Mūsu kaimiņvalstī Igaunijā valsts daļēji atbalsta kooperatīvu administrācijas uzturēšanu.

Mēs domājam par jaunu biedru piesaisti, viņus izglītojot, pierādot, ka kooperatīvā būs

labāk, drošāk mežu apsaimniekot un varēs iegūt zināšanas. Mērķis nav kļūt par milzīgu kooperatīvu. Būtu labi, pareizi, ja Latvijā attīstītos vēl vairāki meža īpašnieku kooperatīvi. Daudz labāk un efektīvāk būtu, ja darbotos 5–10 mazāki kooperatīvi, kurus ir vieglāk apsaimniekot, nevis viens milzīgs kooperatīvs. Runa ir par vairāku līmeņu kooperācijas veidošanu kā Igaunijā. Bāzes kooperatīvs kaimiņvalstī lobē, apvieno, aizstāv meža īpašnieku intereses. Ar šādu darbības modeli vieglāk ir nozares ministrijā aizstāvēt savus lēmumus, jo pārstāvi lielu daudzumu īpašnieku. Latvijā Meža īpašnieku biedrība darbojas politiskā līmenī, tā apvieno lielu daļu meža īpašnieku. Biedrība lobē intereses politiskajā līmenī. Kā arī veic kādu daļu izglītības darbu. Bet nenodarbojas ar meža apsaimniekošanu. Kooperatīvu intereses aizstāv Latvijas lauksaimniecības kooperatīvu asociācija, kuras biedri esam. Lielāka, spēcīgāka un vērā ņemama balss būtu, ja kooperatīvi apvienotu savus spēkus. Uzskatu, ka būtu jāsadarbojas jau esošajiem kooperatīviem. Un sadarbības sarunas ir uzsāktas. Igaunijā teic, ka 600–1000 biedru vienā kooperatīvā esot ļoti optimāls rādītājs. Tad ir vieglāk komunicēt, saprast un apsaimniekot. Arī mums vajadzētu tīkties uz šādu mērķi, tomēr tas nedrīkst būt pašmērķis. Biedriem patiešām ir jābūt zinošiem un ar interesi kooperācijā.

Kāpēc Latvijā mežsaimniecības kooperatīviem tomēr īsti labi nesokas?

Iemesli, kāpēc ir vien divi atzīti meža pakalpojumu kooperatīvi un kāpēc meža īpašnieki neapvienojas kooperatīvos, manuprāt, ir vairāki. Mežā cikls ekonomiskā labuma vai peļņas ieguvei ir salīdzinoši ilgs. Salīdzināsim. Graudaudzētāji naudas ienākumus saņem ik gadu, piena ražotāji – divreiz mēnesī. Mežsaimnieki

pirmo retināšanu, kur iegūst kaut kādu pārdodamu materiālu, sīkbaļķi, malku, var veikt 20–25 gadus pēc meža atjaunošanās. Aprites cikls mežā ir 25–50 gadu ilgs. Tādējādi kooperatīva uzturēšanai nav naudas aprites, tomēr kooperatīva uzturēšanai kaut kāds resurss ir vajadzīgs. Meža īpašnieks sāk domāt – vai man vajag maksāt biedru naudu, iestāšanās maksu? Kāpēc man stāties kooperatīvā? Kāds no tā būs labums? Graudaudzētāju kooperatīvā esi tam visu laiku piesaistīts gan fiziski, gan arī emocionāli. Meža īpašnieku kooperatīvā cilvēkus var piesaistīt un tie turas kopā vien emocionālā plāksnē, un viņiem ir jābūt vērstiem uz darbošanos ilgtermiņā. Aktīvi kooperatīva biedri ir tie, kuri veic mežsaimniecisko darbību. Ja, piemēram, mežs ir 20 ha plašs, tajā saimnieciskās darbības jāveic cikliski, ne visas uzreiz. Iespējams, ik gadu ir kaut kas jā dara, var iestāties dabas postījumu seku likvidēšanas vajadzība, mizgrauža posta darbu likvidēšana un profilakse u. c. Tie biedri, kuriem lielākas platības, ko sadala nogabalos, tās kopj un stāda tajās stādus. Mums visiem vajadzētu darboties šajā virzienā – mežu ilgtspējīgā apsaimniekošanā.

Daļā no meža īpašnieku sabiedrības kopš deviņdesmitajiem gadiem, kad notika daudz krāpšanu un zagšanu, aizvien kaut kur mājā negatīvā aura. Sekas jūtam. Tās ir aizdomas – vai vajag stāties kooperatīvā, kā tad tur būs, iespējams, mani kāds gribēs apkrāpt. Vēl viens bremsējošs faktors – uzturēt kooperatīvu, ja nav naudas plūsmas, ir izaicinoši. Administrācijas uzturēšana kaut ko maksā, grāmatvedība arīdza. Viens no veidiem, kā šo izaicinājumu risināt, var būt valsts atbalsts kooperatīviem, vienlaikus dodot vēstījumu – mums tas ir svarīgi. Nesen Igaunijā iepazīnu mūsu ziemeļu kaimiņvalsts kooperatīvu darbību.

Ar Igauniju deviņdesmitajos gados bijām vienā starta pozīcijā, tomēr patlaban šajā kaimiņvalstī jau darbojas 30 meža kooperatīvi. Tie aktīvi darbojas, un valsts sniedz atbalstu kooperatīvu administrācijas uzturēšanai.

Kooperatīvi Igaunijā galvenokārt nodarbojas ar pilna meža apsaimniekošanas cikla nodrošināšanu. Ir arī mežsaimniecības pakalpojumu kooperatīvi, kas veic tikai izglītošanas darbu. Vairāk nekā 50% no Igaunijas privāto mežu īpašniekiem ir apvienojušies kādā no kooperatīviem.

Mācībām, meža īpašnieku izglītošanai vajag zinošus profesionālus padomdevējus un arī naudu. Kā ir iecerēts risināt šos izaicinājumus?

Šāgada jūnijā kooperatīvs "Mūsu mežs" startēja Zemkopības ministrijas izsludinātajā "Individuālu (vienreizēju) konsultāciju pakalpojumu nodrošināšana Latvijas Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskā plāna intervences ietvaros" konkursā. Mēs uzvarējām un nākamajos četrus gadus nodrošināsim konsultāciju pieejamību meža īpašniekiem visā Latvijā par dažādiem aktuāliem mežsaimniecības jautājumiem. Mans un kooperatīva valdes redzējums ir, ka izglītošana ir patiešām svarīga. Mēs kā kooperatīvs saviem biedriem un citiem mežsaimniekiem šo konsultāciju pakalpojumu esam snieguši arī līdz šim – ko un kā mežā labāk darīt, kā apsaimniekot, kas ir un kas nav mežā jā dara, kad mežs jākopj, kad jāstāda, kā jāizsargā dabas daudzveidība u. c. Tāpat konsultējam par ekonomiskajiem aspektiem. Šie jautājumi ir svarīgi visu laiku. Saprātām, ka kooperatīva izaugsmei svarīgs ir atbalsta mehānisms. Ja tas ir, tad varam papildus paveikt arī citas lietas.

Teicāt, ka būs individuālās konsultācijas. Kas ar to domāts?

Esam piesaistījuši profesionālus konsultantus, attiecīgo jomu ekspertus ar pieredzi un zināšanām, kā arī izglītību mežsaimniecībā un ar nozari saistītajos jautājumos. Meža zemju īpašnieki varēs saņemt konsultāciju pakalpojumus par tēmām, kas saistītas ar meža nozari, tostarp par finanšu, ekosistēmas, dabas un bioloģiskās daudzveidības jautājumiem, par meža apsaimniekošanu un jaunākajām tehnoloģijām. Ikviens varēs pieteikties, pieteikšanās nosacījumi ir atšķirīgi, daļējs līdzfinansējums būs nepieciešams meža īpašniekiem, kuri pārsnieguši 40 gadu vecumu. Tas ir ES un valsts atbalsts ar atbilstošiem nosacījumiem. Un, tā kā lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē strādājošo vidējais vecums Eiropā ļoti palielinās, tad lielāks atbalsts nozarē ir jauniem cilvēkiem. Arī uzņēmumi varēs saņemt konsultācijas. Tās visā Latvijā sniegsim gan fiziskajām, gan arī juridiskajām personām. Konsultācijas galvenokārt notiks mežā, būs arī attālinātas konsultācijas, kā arī klātienē konsultācijas birojā. Minimālais sasniedzamais konsultēto meža īpašnieku skaits četros gados ir 1000 saimnieku. Mūsu iecere ir sasniegt lielāku rādītāju. Bet visu soli pa solim.

"Mūsu mežs" šāgada augustā saviem biedriem un tiem, kuri vēlas kooperatīvā iestāties, rīkoja apmācības par kooperēšanos. Īstenojām ES atbalstītu apmācību projektu par ilgtspējīgu meža apsaimniekošanu. Piesaistījām profesionālus lektorus. Daļa mācību notika mežā, tostarp par meža vērtēšanu, saimniekiem arī stāstījām par dažādiem profesionāliem knifiem. Īpašnieki mācībās arī iegūst zināšanas par to, kur var atrast informāciju.

Nesen divi Zviedrijas uzņēmumi viens otram Latvijā pārdeva vairāk nekā 130 000 hektāru meža.

Tas ir mūsu meža nozarē vislielākais darījums – INGKA grupa nopirka no "Sodra" vairāk nekā 130 000 hektāru meža zemes. Patlaban pircējs ir kļuvis par otru lielāko meža īpašnieku aiz AS "Latvijas valsts meži".

Šķiet apšaubāmi, ka valsts nevarēja nopirkt pārdošanā izlikto mežu. Manuprāt, "Sodra" piedāvātā zeme bija jāpērk AS "Latvijas valsts meži". Ja mēs ieguldām naudu valsts drošībā saistībā ar karu Ukrainā, šajā reizē zemes pirkums bija valsts drošības jautājums. Valstij noteikti bija jāatrod nauda un šie meži jānopērk. Tas būtu bijis pareizais lēmums. Teikt, ka naudas nebija, ir muļķīgi. Patlaban iedevām milzīgu meža īpašumu paketi zviedriem. Šā darījuma risks ir tajā, ka, jo lielāks ir juridiskais īpašnieks, jo viņam ir lielāka ietekme uz kokmateriālu tirgus cenu. Ilgtermiņā var rasties situācija, ka citiem meža īpašniekiem kokmateriāli būs jāpārdod par lētāku cenu. Ja ir viens lielais spēlētājs, ja viņam pieder ražotnes, viņš vairāk par izejmateriāliem nemaksās, ja varēs pats ar savu kokmateriālu nodrošināt ražotnes jaudas. Vēl ir otrs stāsts – ja kooperatīvi apvienojas, tie ir lielāks spēks, un ja vēl tiem nākotnē būtu pašiem sava ražotne, tad mēs būtu nopietnāki spēlētāji un varētu saviem biedriem nodrošināt labāku cenu par kokmateriālu. Tāpēc ir svarīgi, lai privātie meža īpašnieki paliek par meža īpašniekiem, nevis pārdod īpašumus lielajām firmām, kas noteiks cenu. Tas Latvijas tautsaimniecībai ir milzīgs risks ilgtermiņā.

Patlaban daudz runā un šo to arī dara birokrātijas mazināšanā. Vai arī meža nozarei šajā lauciņā ir kas darāms?

Birokrācija meža nozarē, manuprāt, ir būtiski samazināta. Valsts līmenī tā gan ir ļoti spēcīga. Ierēdņu un institūciju skaits ir nevajadzīgi liels. No viena skatpunkta – tas ir

jāmazina. No cita skatpunkta – ir jāatrod efektīvi rīki, kā īstenot kontroli un uzraudzību. Tā ir milzīga dilemma arī valsts līmenī – kā birokrātiju mazināt, atstājot kontroles mehānismus. Kas notiks, ja nebūs kontroles meža nozarē? Patlaban ir atvērts Meža likums, notiek diskusija par ciršanas vecuma mazināšanu. Tas ir aktuāls jautājums. Ja ciršanas vecumu mazināsim, kas notiks un kā rīkosimies. Nav vienas pareizās atbildes pareizai rīcībai. Tas atkal ir izglītošanas jautājums. Ja mēs būtu mezsaimniecībā zinoša un ilgtspējīgi domājoša sabiedrība, tad it kā varētu mazināt cērtamo koku vecumu. Ja mēs neesam tik ļoti izglītoti, tad, mazinot ciršanas vecumu, var rasties riski. Mezsaimniecības nozarē birokrātijai vietas ir maz. Milzīgu izaicinājumu nav.

Patlaban visu īpašnieku mežos aktuāla ir deviņdesmitajos gados stādīto audžu kopšana. Tolaik mežus daudz cirta un arī daudz stādīja. Šīs audzes patlaban ir sasniegušas 25, 30 gadu vecumu. Latvijā ļoti daudz kopjamo audžu ir sliktā stāvoklī, tām ir vajadzīga krājas kopšana. Mums nepietiek cilvēku, kuri varētu darboties mežā – ar rokas zāģiem zāģēt, kopt krāju. Protams, nav arī kur likt malku, cena vairs nav tik pievilcīga. Rezultāts ir, ka īpašniekam ir jāpiemaksā par audzes kopšanu. Tā ir vajadzīga tāpēc, lai izaugtu ekonomiski vērtīgi meži. Kooperatīvi nākotnē vēlētos saņemt atbalstu ieguldījumiem materiālajos aktīvos, lai varētu pirkt mazo meža kopšanas tehniku, kas palīdzētu ilgtermiņā efektīvāk apsaimniekot mežus.

Ir uzņēmumi, kas to dara, tiem pašiem pieder lielas meža platības, tie kopj savu mežu. Mēs, kooperatīvi, arī varētu kopt un tādējādi pievienot mežam milzīgu ekonomisko vērtību. Patlaban maksā par šādu audžu kopšanu ir ļoti dārga. Ja kooperatīvam

būtu mazā kopšanas tehnika, tas varētu biedriem sniegt šo pakalpojumu, un meži ilgtermiņā kļūtu vērtīgāki. Tā būtu ilgtermiņa domāšana un ilgtermiņa risinājums, ko mēs ar otru kooperatīvu esam atzinuši par būtiski svarīgu lietu.

Patlaban notiek nosacījumu gatavošana nākamajam ES plānošanas periodam. Mēs šajā procesā piedalāmies un cenšamies pārliecināt lēmējus, ka arī mezsaimniecības pakalpojumu kooperatīviem ir vajadzīgs atbalsts ieguldījumam materiālajos aktīvos. Kad ziemā jāzāģē mežs un jāizved kokmateriāli, to vajag darīt visiem. Ja pašam ir sava tehnika, esi neatkarīgs. Ja jāpērk pakalpojums, tad to var saņemt pēc rindas numura. Un kāda būs cena? Mums kā kooperatīvam ir jānodrošina saviem biedriem visizdevīgākā cena.

Līdz 2030. gadam saskaņā ar Eiropas Savienības nosacījumiem ir jāsasniedz 30 procentus liels aizsargājamo teritoriju īpatsvars.

Meža organizācijas rīko tikšanās, tomēr, manuprāt, nav vienota skatījuma, ko un kā aizsargāt, kādi mērķi ir jāsasniedz. 2030. gads atnāks ļoti ātri. Ja atstāsim lēmums uz pēdējo brīdi, tad var sanākt brāķis. Manuprāt, mēs – meža nozares nevalstiskās organizācijas un lielie uzņēmumi, dabas aizsardzības organizācijas – nevaram vienoties par vienu

kopēju mērķi, uz kuru pusi virzāmies dabas aizsardzībā Latvijā. Katrs velkam dekāti uz savu pusi. Katrs vēlas savu lauciņu aizsargāt. Pietrūkst kopīgas virzības. Uzskatu, ja skaidri definējam, kuri 30% ir aizsargājami, tad par to arī īpašniekiem maksājam atbilstošu kompensāciju, jo tajos nevar veikt saimniecisko darbību. Bet atlikušajos 70% nodrošinām iespēju brīvākai saimnieciskajai darbībai.

Patlaban virsroku ņem tie, kuri vairāk spēj lobēt un skaļāk pieprasīt. Neesam pilnībā atbildīgi pret mežu, un vienlaikus nav arī valstiskas ilgtermiņa domāšanas. Es to domāju arī plašākā tvērumā, tostarp politikā, organizācijās un uzņēmumos, kur dominē galvenokārt īstermiņa domāšana. Arī daudzi meža īpašnieki nelūkojas nākotnē. "Man ir desmit hektāri meža, un es to pārdošu." Tā ir īstermiņa domāšana. Nevis izcirtīs cirsu un apsaimniekos, stādīs, bet visu pārdos. Nebūs problēmu! Un nebūs arī naudas ilgtermiņā. Arī bērniem. Ja mežu kops, iespējams, arī pats saimnieks vecumdienās vēl no tā gūs kādu labumu. Mežs, iespējams, nākotnē būs vērtīgāks ar saviem ekosistēmas pakalpojumiem, nevis ar zāģēto kokmateriālu vērtību. Ar svaigo gaisu, ar pastaigu vietu, ar ainavu, meža vēltēm, ar ūdenstilpēm, ar visu, ko mežs piedāvā. ▲

SIA "SCA Mežs Latvija"
PĀRDOD
LAUKSAIMNIECĪBAS ZEMI
VIDZEMĒ UN LATGALĒ
PĒRK MEŽA ĪPAŠUMUS
VISĀ LATVIJĀ

 SCA
www.sca.com

E-pasts:
elvira.grasmane@sca.com
Tālr. 26668837